

ASIA

Lain rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) nojalla annettava rakennussuojelupäätös.

ESITYKSEN KOHDE

Suojeluesitys koskee Kiinteistö Oy Kuopion Maaherrankatu 25 / työväentaloa, Työnkulmaa. (Kuopion kaupungin 2.kaupunginosan Vahtivuori, kortteli 6, tontti 4). Kiinteistön omistaa Lemminkäinen Talo Oy, Itkonniemenkatu 29 E, 70500 Kuopio.

Työnkulma on rakennettu vuonna 1957 Kuopion työväenliikkeen toimistorakennukseksi, jossa on myös liiketiloja. Rakennuksen kerrosala on kuntatietojärjestelmän mukaan 1609 kerros-m², hakijan mukaan 2 035 kerros-m². Talon rakennutti Kuopion toimitaloyhdistys ry kuopiolaisen arkkitehdin Kai Michael suunnitelmien mukaan. Rakennus on 3-kerroksinen ja siinä on lisäksi osin maanalainen pohjakerros. Ensimmäisessä kerroksessa on liiketiloja ja rakennuksen pääsisäänkäynti aulatiloihin, toisessa kerroksessa on juhlasali ja siihen liittyvä lämpiö/ravintolatila ja kolmannessa kerroksessa toimistotilaa, pieni luentosalin ja juhlasalin parvi.

SUOJELUESITYKSEN TEKIJÄ

Suojeluesitys on saapunut Pohjois-Savon elinkeino, liikenne ja ympäristökeskukseen (Pohjois-Savon ELY-keskus) 14.6.2013. Esityksen ovat tehneet Pohjois-Savon perinnepoliittinen yhdistys ry, Kuopio, pj Paul Staufenbiel ja Kuopion Eläkeläiset ry, Kuopio, pj Mervi Höylä.

Pand- taiteilijoiden ja kulttuuriryöntekijöiden rauhanjärjestö/Juha-Pekka Väisänen, T-tilat ry/ Jussi Koskela ja Kuopion ylioppilasteatteri/ Aapo Halme ovat myös tehneet rakennussuojeluesityksen Työnkulman rakennuksesta.

ALUEEN KAAVOITUSTILANNE, ASEMAKAAVOITUKSEEN LIITTYVÄT JA MUUT SELVITYKSET

Työväentalon tontille Kuopion kaupunki on tehnyt asemakaavan muutoksen, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 17.6.2013. Asemakaavamuutos koskee Kuopion kaupungin 2.kaupunginosan (Vahtivuori) korttelin 6 tontteja 3 ja 4. Kaavamuutoksella muodostuu tontti 297-2-6-14. Suojeluesityksen kohteena olevaa rakennusta ei ole asemakaavalla suojeltu. Kaavamuutos ei ole vielä saanut lainvoimaa Kuopion hallinto-oikeuteen tehdyn valituksen vuoksi. Valitusperusteena hallinto-oikeudessa on esitetty, että suojeluesityksen kohteena oleva rakennus tulisi säilyttää asemakaavalla.

Työnkulmaa ei ole osoitettu suojelumerkinnällä myöskään maakuntakaavassa tai Kuopion keskeisen alueen yleiskaavassa.

Suomen kommunistisen puolueen Kuopion osasto ry teki 22.7.2010 esityksen Kuopion kaupungille Työnkulman rakennuksen suojelusta siten, että rakennus liitettäisiin Kuopion kulttuuriympäristöstrategian mukaiseksi kulttuuriympäristön hoito-ohjelman mukaiseksi rakennussuojelukohteeksi. Esityksestä on pyydetty lausunto Museovirastolta 24.8.2011. Museovirasto totesi tällöin, että rakennukseen sisältyvät kulttuuri- ja rakennushistorialliset arvot tulee tarkemmin selvittää ja tutkia vireille tulevassa asemakaavan muutoksessa ja tässä yhteydessä on luontevaa ratkaista rakennuksen suojele.

Asemakaavoitusvaiheessa tehdyt rakennuksen kulttuurihistorialliseen merkittävyyteen liittyvät selvitykset:

- Rakennushistoriaselvitys, arkkitehtitoimisto Lasse Kosunen Oy 7.12.2011
- Suomen Kotiseutuliitto/ Leni Pakkalan kannanotto rakennushistoriaselvitykseen 25.1.2012
- Lasse Kosunen täydennys selvitykseen 23.3.2012
- Lisäys rakennushistoriaselvitykseen, Historiapalvelut Pelli 2.10.2012

Kuopion kaupunki kutsui koolle kulttuuriympäristöjä tuntevan asiantuntijatyöryhmän, joka kokoontui 17.2.2012 ja oli sitä mieltä siitä, että tehdyt selvitykset ovat riittäviä.

RAKENNUSSUOJELUESITYKSEN KÄSITTELY

Museovirastolta 2.8.2013 pyydettyssä lausunnossa todetaan, että Työnkulma täyttää rakennusperinnön suojelemisesta annetussa laissa säädetyt suojeleminen edellytykset. Museovirasto toteaa myös, että työväentalon kulttuurihistorialliset arvot on tutkittu kaavatyön yhteydessä.

Työnkulmalla on kulttuurihistoriallista merkitystä rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 8 §:n arviointiperusteiden mukaan. Nämä ovat:

8§, kohta 1 Harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus)

8§, kohta 3 Aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus)

8§, kohta 4 Alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys)

8§, kohta 5 Merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus)

Suojeleminen tarve kohdistuu Työnkulman ulkoasuun sekä sisätilojen tilajakoon ja kiinteään sisustukseen (ei koske kellari- ja liiketiloja). Museovirasto toteaa myös, että kaupunkirakenteessa sijaitsevana sotien jälkeen rakennettuna seurantalona kohteen merkitys on valtakunnallinen.

Kuopion kaupungilta on pyydetty lausunto 4.9.2013 ja saatu 3.10.2013. Kaupunginhallitus on 30.9.2013 pykälä 322 käsitellyt asiaa. Lausunnossa todetaan, että kaupungin kielteinen kanta suojelemaan on sama kuin kaavan hyväksymiskäsittelyn aikana.

Kiinteistön omistajaa Lemminkäinen Oy:tä on kuultu 4.9.2013 lähetetyllä kirjeellä. Heille on toimitettu myös Museoviraston 12.9.2013 päivätty lausunto. Lausunnon on tehnyt asianajotoimisto Hammarström Puhakka Partners Oy ja se on tullut 11.10.2013 Pohjois-Savon ELY-keskukseen.

Lausunnossa käydään läpi perusteellisesti käytettävissä olevat selvitykset ja lausunnot. Keskeinen sanoma heidän lausunnossaan on se, että Työnkulman suojelua ei voi edes käsitellä lain rakennusperinnön suojelemisesta avulla koska kohde ei ole valtakunnallisesti arvokas. Suojelu tulee käsitellä asemakaavoituksen kautta.

Viereisen kiinteistön omistajalta on pyydetty lausunto 20.9.2013. Omistajia on kolme: Hannu Isotalo, Markku Isotalo ja Aino Paatelainen. Hannu Isotalo on vastannut sähköpostilla 25.9.2013, ettei heillä ole erityistä kantaa suojelun puolesta tai sitä vastaan. Markku Isotalo on kertonut puhelimitse että hänellä ei ole kantaa rakennuksen suojeleluasiaan. Aino Paatelainen ei antanut lausuntoa.

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Pohjois-Savon ELY- keskus jättää tutkimatta Pand- taiteilijoiden ja kulttuuriyöntekijöiden rauhanjärjestön, T-tilat ry:n ja Kuopion ylioppilasteatterin tekemät rakennus- suojeluesitykset.

Pohjois-Savon ELY-keskus ei määrää esityksen kohteena olevaa rakennusta suojeltavaksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla.

Ratkaisun perustelut

Pand- taiteilijoiden ja kulttuuriyöntekijöiden rauhanjärjestön, T-tilat ry:n ja Kuopion ylioppilasteatterin esitykset jätetään käsittelemättä lain rakennusperinnön suojelemisesta 5.2 §:n perusteella. Sen mukaan esityksen rakennuksen suojelemisesta saa tehdä omistaja, valtion viranomainen, kunta, jonka alueella rakennus sijaitsee, maakunnan liitto ja toimialueellaan sellainen rekisteröity yhteisö, jonka toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen. Em. esityksen tekijöiden toimialaan ei kuulu kulttuuriperinnön vaaliminen.

Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010, RakPSL) 3 §:n mukaan rakennusperinnön säilyttämiseksi voidaan suojella rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita, joilla on merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta. Asiassa saadun selvityksen mukaan esityksen kohteena oleva rakennus täyttää edellä mainitut rakennusperinnön suojelemisesta annetussa laissa säädetyt suojelun edellytykset.

Rakennus sijaitsee asemakaava-alueella. RakPSL 2.2 §:n mukaan rakennusperinnön suojelemisesta asemakaava-alueella sekä alueella, jolla on voimassa rakennuskielto asemakaavan laatimista varten, säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999). Rakennussuojelun järjestelmä jakautuu siten lähtökohtaisesti oikeudellisesti kahtia niin, että asemakaava-alueilla suojelu tapahtuu mainitun lainkohdan mainitsemalla tavoin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella asemakaavoituksella. Muilla kuin RakPSL 2.2 §:n tarkoittamilla alueilla rakennusten suojelussa noudatetaan rakennussuojelulakia. Rakennussuojelulain 2 §:n mukaisen kohteen suojelu tulee siten

hakemuksen kohteena olevan rakennuksen osalta ratkaista lähtökohtaisesti maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa menettelyssä. Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 2.3 §:ssä kuitenkin säädetään, että RakPSL:ia sovelletaan kuitenkin 2 momentin estämättä myös siinä tarkoitetuilla alueilla, jos: 1) kohteella on valtakunnallista merkitystä; 2) kohteen säilymistä ja suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla ja sen nojalla annetuilla säännöksillä tai määräyksillä; tai 3) kohteen suojeluun tämän lain mukaisesti on erityisiä syitä asemakaavoitustilanteen vuoksi.

Puheena olevan rakennuksen osalta rakennuksen suojelukysymys on nimenomaisesti tutkittu ja ratkaistu alueelle laaditun asemakaavamuutoksen yhteydessä, joka ei kuitenkaan ole muutoksenhaun johdosta lainvoimainen. Vaikka rakennuksella on osin esitetty olevan myös lainkohdassa tarkoitettua valtakunnallista merkitystä, ei ELY-keskus näissä oloissa katso perustelluksi rakennuksen suojelemista RakPSL:n nojalla, kun lähtökohtaisesti rakennusten suojelemista koskevat kysymykset tulee puheena olevan kaltaisilla alueilla ratkaista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella asemakaavalla.

Myöskään rakennuksen kuntoon ja käyttöön liittyvät tarkoituksenmukaisuusasiat eivät puolla tämän pääsäännön sivuuttamista rakennukseen esitetystä valtakunnallisesta merkityksestä huolimatta. Kaavavaiheen selvitysten mukaan rakennuksen kunnostaminen ylipäättään ja tämän hetken rakentamismääräykset täyttäväksi on ongelmallista monella tavoin. Mm. liikkumisesteettömyyteen, paloturvallisuuteen, energiamääräyksiin, pintojen kuluneisuuteen liittyvät seikat aiheuttavat sen, että arvokkaiksi katsottuja kulttuurihistoriallisia arvoja häviää väistämättä.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9 ja 12 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla ympäristöministeriöön. Valitusosoitus on liitteenä.

Johtaja

Jari Mutanen

Ylitarkastaja

Eeva Pehkonen

LIITTEET

Sijaintikartta
Valitusosoitus

JAKELU, Päätös saantitodistuksella

Pohjois-Savon perinnepoliittinen yhdistys
Kuopion Eläkeläiset ry
Lemminkäinen Talo Oy
Pand- taiteilijoiden ja kulttuurityöntekijöiden rauhanjärjestö
T-tilat ry
Kuopion ylioppilasteatteri

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö
Museovirasto/rakennushistorian osasto
Kuopion Museo
Kuopion kaupunki (kunnanhallitus ja rakennusvalvonta)
Viereisen kiinteistön omistaja
Pohjois-Savon maanmittaustoimisto